

کالبدشناسی پرندگان

به همراه اطلس گونه‌های رایج و اطلس کالبدشناسی Umbrella Cockatoo

نگارندگان:

دکتر سمیه داودی پور

رادیولوژی دامپزشکی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

دکتر محمدرضا حداد مرندی

بورده تخصصی تشخیص بیماری‌های طیور، دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز

دکتر ملیحه خانی

بورده تخصصی بیماری‌های داخلی و کوچک، دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

پانید ضرابی

دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی، دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

زیر نظر

دکتر بیژن رادمهر

استاد بازنشسته دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

دکتر محمد ملازم

استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

دکتر سیداحمد مدنی

استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

امید زهتابور

استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

عنوان و نام پدیدآور : کالبدشناسی پرندگان به همراه اطلس گونه‌های رایج و اطلس کالبدشناسی
Umbrella Cockatoo / نگارندگان سمیه داودی‌پور... [و دیگران]؛ زیر نظر

بیژن رادمهر... [و دیگران].

مشخصات نشر : تهران، نوربخش، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۲۱۶ ص.؛ مصور.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۰۹-۴۵-۲

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا

یادداشت : نگارندگان سمیه داودی‌پور، محمدرضا حداد مرندی، علی حتم‌خانی،

بانیذ ضرغامی دستجردی.

یادداشت : زیر نظر بیژن رادمهر، محمد ملازم، سیداحمد مدنی، امید زهتاب‌ور.

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : ب. د. -- ان -- کالبدشناسی

Birds -- Anatomy

موضوع : ب. د. -- ان -- کالبدشناسی -- اطلس‌ها

Birds -- Anatomy -- Atlas

شناسه افزوده : داودی‌پور، سمیه، ۱۳۰۹ -

شناسه افزوده : رادمهر، بیژن، ۱۳۰۹

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۶ ک/۱۶۶۷

رده‌بندی دیویی : ۵۹۸

شماره کتابشناسی ملی : ۴۶۶۹۴۴۸

انتشارات نوربخش؛ عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی



کالبدشناسی پرندگان به همراه اطلس گونه‌های رایج و اطلس کالبدشناسی Umbrella Cockatoo

• نگارندگان: سمیه داودی‌پور، محمدرضا حداد مرندی، علی حتم‌خانی، بانیذ ضرغامی دستجردی

• زیر نظر: بیژن رادمهر، محمد ملازم، سیداحمد مدنی، امید زهتاب‌ور

• ناشر: انتشارات نوربخش

• چاپ و صحافی دیجیتال: مجد

• نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

• شمارگان: ۱۰۰ نسخه

• قیمت: ۲۰۰,۰۰۰ ریال

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۰۹-۴۵-۲

تهران، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان وصال شیرازی، بن‌بست قاجار، پلاک ۴، واحد ۲،

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۸۸۲۹-۳۰

فهرست مطالب

۱۱	 دیاچه نگارندگان
----	-----------------------

بخش اول: تشریح خارجی بدن پرندگان

۱۴	 سر
۱۶	 گردن
۱۶	 تنه
۱۶	 دم
۱۶	 بال
۱۸	 اندام حرکتی لگنی
۲۰	 پوست
۲۱	 ساختارهای شاخی
۲۱	 تاج (Comb)
۲۱	 ریش (Wattle)
۲۱	 غده یوروپیجیال (Uropygial gland)
۲۲	 لکه‌های کرچی (Incubation patches)

بخش دوم: دستگاه حرکتی

۲۳	 اسکلت
۲۴	 مجموعه (skull)
۲۴	 کاسه چشم (Bony orbit)
۲۴	 استخوان پس‌سری (Occipital bone)
۲۵	 فک بالا (maxilla)
۲۶	 کام (Hard palate)
۲۷	 استخوان چهارگوش (Quadrangle bone)
۲۷	 ستون مهره‌ها (vertebral column)
۲۹	 دنده‌ها (ribs)
۳۰	 جناغ (sternum)

۳۰		استخوان‌های تشکیل‌دهنده بال‌ها (Bones of the Wings)
۳۰		کمربند سینه‌ای (Thoracic or Pectoral girdle)
۳۲		استخوان بازو (Humerus)
۳۳		استخوان‌های زند زیرین و زند زیرین (Radius and Ulna)
۳۳		استخوان‌های مچ دست (Carpal bones)
۳۳		انگشتان (Digits)
۳۳		استخوان‌های ناحیه لگن و اندام حرکتی عقبی
۳۳		کمربند لگنی (Pelvic girdle)
۳۶		استخوان ران (Femur)
۳۶		درشتنی و نازکی (Tibia and Fibula)
۳۷		استخوان Tarsometatarsal
۳۷		انگشتان (Digits)

بخش سوم: حفره‌های سلومی بدن

۳۹		دیواره‌های صفاقی (Peritoneal partitions)
۴۰		مزانتر دورسال و وینترال (Dorsal and ventral mesentery)

بخش چهارم: دستگاه تنفس

۴۱		حفره بینی (Nasal Cavity)
۴۱		سینوس زیر حدقه چشمی (Infraorbital sinus)
۴۳		حنجره (Larynx)
۴۴		نای (Trachea)
۴۵		جعبه صوتی (Syrinx)
۴۶		ریه (Lung)
۴۷		کیسه‌های هوایی (Air Sacs)

بخش پنجم: دستگاه گوارش

۵۱		حفره دهانی - حلقی (Oropharynx)
۵۱		سقف دهان یا کام (Palate)
۵۲		کف دهان
۵۵		تغییر شکل نوک و زبان در پرندگان آبزی
۵۶		غدد بزاقی (Salivary glands)
۵۷		کیسه‌های دهانی (Oral sacs)
۵۷		مری (Oesophagus)

۵۷	چینه‌دان (Crop)
۵۹	کیسه مری (Oesophageal sac)
۶۰	معدۀ (Stomach)
۶۱	پیش‌معدۀ یا معدۀ ترشجی
۶۳	سنگدان یا معدۀ عضلانی
۶۸	روده‌ها
۶۸	روده باریک (Small intestine)
۷۰	روده بزرگ (Large intestine)
۷۳	پانکراس (Pancreas)
۷۴	کبد (Liver)

بخش ششم: دستگاه ادراری تناسلی، کلوآک و مخرج

۷۷	دستگاه ادراری (Urinary system)
۸۰	نقرس در پرندگان
۸۰	دستگاه تناسلی ماده (Female genital system)
۸۱	مجرای تخم
۸۵	دستگاه تناسلی نر (Male genital system)
۸۷	اپیدیدیم
۸۷	مجرای وایران (Ductus deferens)
۸۷	غدد ضمیمۀ تناسلی نر
۸۷	کلوآک (Cloaca)
۹۰	کوپرودئوم (Coprodeum)
۹۰	یورودئوم (Urodeum)
۹۱	پروکتودئوم (Proctodeum)
۹۲	مخرج (Vent)
۹۲	آلت تناسلی نر (قضیب) (Phallus)
۹۳	آلت تناسلی داخل‌نشونده
۹۳	آلت تناسلی داخل‌شونده
۹۶	تعیین جنسیت در پرندگان

بخش هفتم: دستگاه گردش خون، دستگاه لنفاوی و برخی غدد مهم بدن

۹۷	دستگاه گردش خون
۹۷	قلب
۱۰۴	دستگاه لنفاوی
۱۰۴	رگ‌های لنفاوی

۱۰۴	تیموس (Thymus).....
۱۰۴	بورس کلواکی یا بورس فابریسیوس (Cloacal bursa or Bursa of Fabricius).....
۱۰۵	عقدده‌های لنفاوی (Lymphatic nodes).....
۱۰۵	طحال (Spleen).....
۱۰۶	برخی غدد مهم بدن.....
۱۰۶	هیپوفیز (Hypophysis).....
۱۰۹	غدد تیروئید (Thyroid glands).....
۱۱۰	غدد پاراتیروئید (Parathyroid glands).....
۱۱۰	غدد اولتیموبرنکیال (Ultimobranchial glands).....
۱۱۰	اجسام کاروتید (Carotid Bodies).....
۱۱۰	غدد فوق کلیوی (Adrenal glands).....
۱۱۰	غده صنوبری (Pineal gland).....

بخش هشتم: دستگاه عصبی و برخی اندام‌های حسی

۱۱۱	دستگاه عصبی.....
۱۱۱	نخاع (Spinal cord).....
۱۱۲	مغز (Brain).....
۱۱۳	برخی اندام‌های حسی پرندگان.....
۱۱۳	چشم‌ها.....
۱۱۶	گوش.....
۱۱۷	اندام‌های بویایی.....
۱۱۸	اندام‌های چشایی.....

بخش نهم: اطلس کالبدشناسی Umbrella Cockatoo

۱۱۹	کالبدشناسی خارجی بدن.....
۱۲۰	راهنمای نماهای لترال.....
۱۲۱	دستگاه عضلانی (Muscular system).....
۱۲۲	دستگاه تنفس (Respiratory system).....
۱۲۳	دستگاه گردش خون (Circulatory system).....
۱۲۴	دستگاه گوارش و دستگاه عصبی مرکزی (Digestive system and CNS).....
۱۲۵	اسکلت و دستگاه ادراری تناسلی (Skeleton and Urogenital system).....
۱۲۶	راهنمای نماهای وترفودورسال.....
۱۲۷	دستگاه عضلانی (Muscular system).....
۱۲۸	دستگاه تنفس (Respiratory system).....
۱۲۹	دستگاه گردش خون (Circulatory system).....

۱۳۰	 دستگاه گوارش (Digestive system)
۱۳۱	 دستگاه گوارش (Digestive system)
۱۳۲	 اسکلت و دستگاه ادراری تناسلی (Skeleton and Urogenital system)

بخش دهم: رادیولوژی پرندگان

۱۳۳	 رادیوگراف‌های طبیعی پرندگان
-----	-----------------------------------

بخش یازدهم: گونه‌های رایج پرندگان

۱۷۹	 راسته طوطی‌سانان (Psittaciformes)
۱۷۹	 طوطی عروق‌صورتی
۱۸۰	 شاه‌طوطی
۱۸۱	 مرغ عشق
۱۸۲	 طوطی خاستن (کاسک)
۱۸۳	 عروس هلندی
۱۸۴	 کوکاتوی تاج‌گومگردی
۱۸۵	 کوکاتوی سفید (چتری)
۱۸۵	 کوکاتوی تاج‌پرتغالی
۱۸۶	 کوکاتوی ملوکان (تاج قرمز)
۱۸۶	 طوطی کوتوله (طوطی برزیلی، مرغ عشق)
۱۸۷	 طوطی خورشیدی
۱۸۸	 پاینوس
۱۸۸	 طوطی آمازون گردن‌زرد
۱۸۹	 ماکائوی آبی و طلایی (ماکائوی آبی و زرد)
۱۸۹	 ماکائوی بال‌سبز (ماکائوی قرمز و سبز)
۱۹۰	 ماکائوی اسکارلت
۱۹۰	 طوطی الککتوس
۱۹۱	 راسته گنجشک‌سانان (Passeriformes)
۱۹۱	 گنجشک خانگی (گنجشک معمولی)
۱۹۲	 قناری (قناری اهلی)
۱۹۳	 سهره گورخری
۱۹۳	 سهره معمولی
۱۹۴	 فنچ جاوه
۱۹۴	 مینا
۱۹۵	 مینای گوشواره‌ای (مینای سنگالی، مینای تپه)
۱۹۵	 چکاوک آسمانی

۱۹۶.....	چکاوک کاکلی
۱۹۷.....	بلبل خرما
۱۹۷.....	کلاغ ابلق
۱۹۸.....	دم‌جنبانک ابلق
۱۹۹.....	راسته کیوترسانان (Columbiformes)
۱۹۹.....	کبوتر الماسی
۱۹۹.....	کبوتر چاهی
۲۰۰.....	قمری خانگی
۲۰۱.....	راسته دارکوب سبک (Piciformes)
۲۰۱.....	توکان ترو
۲۰۱.....	راسته شاهین‌سانان (Falconiformes)
۲۰۱.....	شاهین (بحری)
۲۰۲.....	دلیجه
۲۰۳.....	سارگپه (سارگپه معمولی)
۲۰۳.....	قرقی
۲۰۴.....	عقاب طلائی
۲۰۵.....	کرکس (دال)
۲۰۵.....	شاه‌بوف
۲۰۶.....	راسته ماکیان‌سانان (Galliformes)
۲۰۶.....	مرغ خانگی
۲۰۶.....	تیهو
۲۰۷.....	کیک
۲۰۷.....	بلدرچین
۲۰۸.....	قرقاوول
۲۰۹.....	بوقلمون اهلی
۲۰۹.....	طاووس هندی
۲۱۰.....	راسته غازسانان (Anseriformes)
۲۱۰.....	قوی شنگ
۲۱۰.....	سرسبز (اردک سرسبز)
۲۱۱.....	اردک اهلی
۲۱۱.....	غاز اهلی
۲۱۵.....	ویژگی‌های آناتومیک و فیزیولوژیک برخی از راسته‌های پرندگان
۲۱۵.....	منابع

دیباچه نگارندگان

یکی از بخش‌های مهم رشته دامپزشکی بهداشت و بیماری‌های طیور است. همانند سایر جانداران، برای درک بهتر مشکلات مربوط به طیور و پیشگیری یا ارائه راه حل برای آنها، آشنایی با ساختار بدن این موجودات که در علم کالبدشناسی مطرح است، بسیار ضروری می‌باشد. به دلیل اهمیت آشنایی با آنبیدشناسی کاربردی طیور به همراه موضوعات مرتبط بر آن شدیم مجموعه‌ای تهیه نماییم که علاوه بر پرداختن به موضوع مهم کالبدشناسی در آن به موضوعات کاربردی همانند نکات کلینیکی، رادیولوژی، شناسایی گونه‌های مختلف پرندگان پرداخته شود. در نگارش این مجموعه تلاش شده که مطالب هرچه بیشتر با زبان ساده بیان شوند و با ارائه تصاویر مناسب درک مطالب را ساده‌تر نماید. طرح علمی نگارش این کتاب توسط اعضای انجمن علمی دانشجویی آناتومی، جنین‌شناسی و ریویژن تولید مثل دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران به همراه دیگر دوستان از دانشگاه شیراز که از اعضای افتخاری این انجمن بودند، زیر نظر اساتید محترم دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران اجرایی شد.

بر خود لازم می‌دانیم که از زحمات اساتید بزرگوارمان جناب آقای دکتر بیژن رادمهر، جناب آقای دکتر محمد ملازم، جناب آقای دکتر سید احمد مدنی و جناب آقای دکتر امید زهتابور، اعضای محترم هیأت علمی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران که زحمات نظارت بر اجرای این طرح را با بزرگواری پذیرفتند تشکر نماییم. همچنین لازم می‌دانیم از همکاری‌ها و راهنمایی‌های مسئولین محترم دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران و مسئولین دفتر انجمن علمی دانشجویی دانشگاه تهران قدردانی نماییم که بدون همکاری‌ها و راهنمایی‌هایشان انتشار کتاب امکان‌پذیر نبود. امید است این کتاب بتواند کمکی هرچند کوچک برای آموزش هرچه بهتر رشته مهم دامپزشکی در کشور عزیزمان باشد.